Hacettepe Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü

Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Öğretimi

10-11 Kasım 2005

Editör
Dr. Yasemin DOĞANER

ANKARA 2006

Yayın hakları; 2006 Hacettepe Üniversitesi
Copyright©2006 by Hacettepe University

Editör
Dr.Yasemin DOĞANER

Sayfa Düzeni
İkbal BAŞARISOY

Birinci Basım : Şubat 2006

Bu kitaba esas olan Türk Eğitim Sisteminde
Atatürkçülük ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Öğretimi Sempozyumu
(10-11 Kasım 2005 H.Ü. "Mehmet Akif Ersoy Salonu" Beytepe-Ankara)

Düzenleme Heyeti
Prof.Dr. Mustafa YILMAZ
Prof.Dr. Temuçin Faik ERTAN
Doç.Dr. Adnan SOFUOĞLU
Yard.Doç.Dr. Saime S. GÖKGÖZ
Dr. Yasemin DOĞANER
Dr. Derviş KILINÇKAYA
Arş.Gör. Kutay ÜSTÜN

Sekreterya : Ercivan CAN YAĞCI, Figen SEVİM

İrtibat Adresi
H.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Beytepe, ANKARA
Tel : 0312 297 68 70 Faks : 0312 299 20 76
E-posta: ait@hacettepe.edu.tr.

ISBN 975-491-200-9
2006

Hacettepe Üniversitesi tarafından
Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi'ne 1000 adet bastırılmıştır.
basimevi@hacettepe.edu.tr

İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi'nin Taslak Programının Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sorunlar

Bahri ATA*

Giriş

Bu bildiride ilköğretim 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük taslak programı geliştirme sürecinin, bu süreçte karşılaşılan sorunların ve taslak programın analizini yapmaya çalışacağım.

A. Süreç: Taslak Program Nasıl Geliştirildi?

2004 yılında İstanbul, Yalova, Ankara'da öğretmenler ve müfettişlerle yapılan toplantılarda dersin programına yönelik şikâyetler ve görüşler saptandı. 25-26 Aralık tarihleri arasında Başkent Öğretmenevi'nde *Ortaöğretim Taslak Programlarını Değerlendirme Çalıştayı* çerçevesinde iki çalıştay grubu oluşturulmuştur. Bunlar, Tarih1-2, ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi taslak program çalıştay gruplarıdır. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi taslak program çalıştayı grubuna hocam Prof. Dr. Reşat Genç başkanlık yapmış ve Prof. Dr. Dursun Ali Akbulut raportör olarak görev almıştır. Bu çalışmada T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük eğitiminin amacı, içeriği, öğretim yöntem ve teknikleri, ölçme ve değerlendirme anlayışı ile ilgili bir yol haritası belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada katılımcılardan Prof. Dr. Mehmet Saray, Prof. Dr. Nuri Köstüklü, Prof. Dr. Sina Akşin, Prof. Dr. Büşra Ersanlı, Doç. Dr. Çağrı Erhan, Yard. Doç. Dr. Selçuk Akşin Somel, Dr. Tuğrul Baykent, Cezmi Yurtsever, Hasan Köse yazılı raporlarını ya da ilgili basılı çalışmalarını oturum başkanlığına sundular. Bu çalışmada dersin adı, dersin süresi, terminoloji meselesi, konuların dünya tarihi ile eşzamanlı ele alınması gerektiği, 1945 sonrası olayların programa dahil

* Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı, Yard.Doç.Dr.

edilmesi, ders kitaplarının gelişim ve öğrenme psikolojisine uygun yazılması, yerel tarih konularının yeri ve önemi, öğretim yöntem ve teknikleri, müze ve tarihi yerlere gezilerin önemi, tarih odalarının ya da laboratuvarlarının kurulması, öğrencilerin düzeyine uyarlanmış Nutuk kitabının okutulması, sınıf içinde tarihî konularla ilgili filmlerin pedagojik kullanımı, tarih eğitiminde "Bugüncülük"(Presentism) ve tehlikeleri, Ermeni konusunun Nisan aylarında işlenmesi, tarih öğretiminde sistem yaklaşımı, ÖSS'nin Lise 3 programına etkisi, tarih öğretmeni yetiştirme meselesi gibi konular gündeme geldi.

Benzer bir toplantı, 17 Ocak 2005'de hocam Prof. Dr. Mehmet Saray'ın başkanlığında Atatürk Araştırma Merkezi'nin çatısı altında yapılmış, katılımcıların bildirileri toplanarak, kısa zamanda bir kitapta yayımlanmıştır. Bu toplantıda da dersin ilköğretim ve ortaöğretim aşamalarındaki öğretimi ile ilgili sorunlar; dersin amaçları, içerik, yöntem ve öğretim teknolojileri, ölçme değerlendirme başlıkları altında ele alınmıştır. Öğrencilerde derse yönelik olumlu tutum oluşturma stratejileri, dersin amaçlarının oluşturmacı anlayışa göre düzenlenmesi, yerel ve sözlü tarih araştırmalarının programa eklenmesi, konuların tekrarından vazgeçilmesi, öğretmenlerin pedagoji bilgisindeki yetersizlik, ders kitabı ile ilgili sorunlar, aktif öğrenme yöntem ve teknikleri gündeme gelmiştir.

Bu çalışmalar doğrultusunda Şubat 2005'den itibaren hocam Prof. Dr. Reşat Genç başkanlığında İnkılâp Tarih komisyonu Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında 15 günde bir toplanarak, 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Taslak Programını 2 Temmuz 2005 tarihinde tamamlandı.

Taslak program, 81 ilde oluşturulan tarih programı geliştirme komisyonlarına, ayrıca 52 kuruma (üniversitelere, ilgili resmi kurumlara ve eğitim sendikalarına) gönderilmiştir. İl komisyonlarından ve kurumlardan 20 Eylül 2005 tarihine kadar raporlarını göndermeleri istendi. 5 il (Batman, Bitlis, Burdur, Osmaniye, Tokat, Van) hariç, diğer bütün illerin raporları elimize ulaşmıştır. 52 kurumdan sadece 18 kurum programa ilişkin raporlarını gönderdi.

26 Ekim tarihinde de komisyon tekrar toplanmaya başlamış ve gelen görüşler doğrultusunda taslak program geliştirilmeye çalışılmıştır. Programın kazanımlar ve açıklamalar kısmı tamamlanmıştır. Etkinlik örnekleri ile ilgili çalışmalar halen devam etmektedir.

8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük programını geliştirme çalışmaları çerçevesinde karşılaşılan sorunları aşağıdaki başlıklar altında inceleyebiliriz.

B. Karşılaşılan Sorunlar

1. Yeni Bir Eğitim Yaklaşımına İhtiyaç Vardır.

Eğitim yaklaşımı ile dersin içerik felsefesi birbirine karıştırılmamalıdır. Kullanılacak öğretim yöntem ve tekniklerinin, ölçme ve değerlendirme sisteminin bu temel eğitim yaklaşımına göre şekillendiği göz ardı edilmemelidir.

Öğrencilerin bu derse yönelik başarı testi sonuçları çok iç açıcı değildir. 2005 yılı OKS sınavında 25 sorudan 19 doğrusu olan bir öğrenci, İtilaf ve İttifak devletlerini karıştırabilmekte, "Birinci Dünya Savaşında Osmanlıya sığınan Alman gemilerinin

Türk bayrağı takarak İngilizlere saldırdığını", "Kurtuluş Savaşı cephesi olarak Çanakkale'de Seyit Onbaşının 276 kiloluk bombayı nasıl kaldırıp, İngiliz gemisini batırdığını!", "Atatürk'ün ölümünden sonra Sevr Antlaşmasının imzalandığını!", "Kurtuluş Savaşındaki ayaklanmaları ikiye ayırıp, dış devletlerin çıkardığı ayaklanmalar (Örn. 31 Mart Vakası), Osmanlı Devletinin çıkardığı ayaklanmalar (Örn. Patrona Halil İsyanı ve Kabakçı Mustafa İsyanı!) yazabilmektedir.

Günümüzde öğretmenlerimiz de yeni eğitim yaklaşımına ihtiyacı "öğrencileri ezbercilikten kurtarıp, düşünmeye, yorum yapmaya, olaylar arasında ilişki kurmaya yöneltmek olarak" ya da "ders kitabına belgeler eklenmelidir" tarzında ifade etmektedir.

Bu ders, 1930'lardan beri ilerlemecilik, öğrenci-merkezli eğitim anlayışı, aktif öğrenme gibi yaklaşımlar doğrultusunda düzenlenememiştir. Bu yıllarda da bunlar dönemin hâkim pedagoji yaklaşımlarıydı ve Türkiye'de skolastik eğitim anlayışı sorgulanmaktaydı.

1928 Harf İnkılâbı sonrası öncelik Cumhuriyet'in ruhuna uygun ders kitabı yazmaya verilmiş, sonra bu kitaptan hareketle program yapılmıştır. 1931'de basılan lise ders kitabının önsöz kısmında konunun genişliği, zamanın darlığı yanında, ders yılına yetiştirilmesi zorunluluğundan dolayı kitapların tam ve mükemmel bir şekilde yazılamadığı belirtilmiştir.

Bildiğiniz gibi 2003 yılında başlayan yeni program geliştirme çalışmaları ile davranışçı psikolojisinin terminolojisi yerine daha farklı bir terminoloji kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin, kazanım, öğrenme alanı, beceri, değer, etkinliğe dayalı ders işleyiş, yapısal kavramlar ve oluşturmacı değerlendirme araçları (öz değerlendirme, öğrenci ürün dosyası v.b.) gibi.

Oluşturmacılık (constructivism) yaklaşımının sunduğu fırsatlardan diğer ders programlarında özellikle sosyal bilgilerde yararlanılmıştır. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi de oluşturmacı yaklaşıma göre öğrencilerle işlenebilir. Bilindiği gibi, oluşturmacılık yaklaşımı öğrencilerin ön yaşantılardan hareket etmeyi ve öğrencilerin bireysel ya da grup olarak dokümanlar üzerinde "sosyal bilimci gibi çalışarak" öğrenmesini vurgulamaktadır.

Oluşturmacılık yaklaşımına göre öğrencilerin dokümanlarla çalışmalarının sağlanması olguları da daha kalıcı öğrenmelerini sağlayabilir. Bu şekilde öğrenciler, eleştirel düşünebilmek ve bilimsel yorum yapabilmek için inkılâp tarihinin temel olgularını 5N1K formülüne cevap verecek şekilde edinecektir.

2. Öğrenci psikolojisine ve mantığına uygun olarak T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük programının döngüsel çekirdek bilgisinin ve temel kavramlarının belirlenmesi.

Atatürk ve dönemin eğitimcilerinin 12-14 yaş çocuklarının psikolojik özelliklerini göz önüne alarak, bu yaş düzeyleri için farklı öğretmen yetiştirmek üzere Gazi Orta Muallim Mektebini kurmaları çok anlamlıdır. Yine 1997'de 6 ve 7. sınıflarda millî tarih ve millî coğrafya derslerini birleştirip, geçmişte olduğu gibi Sosyal Bilgiler adı altında toplanması da önemli bir pedagojik reformdur. Söz konusu programlar olunca aynı hassasiyetin sınırlı kaldığı ortadadır.

1931'den günümüze 8. sınıftan 11. sınıfa bu dersin içeriğinin genişletilerek tekrar edildiği görülmektedir. Aşağıda 1930'lardaki dağılım gösterilmektedir.

TABLO 1

Konu Başlıkları	Orta Mektep İçin Tarih III (Sayfa Sayısı)	Lise Tarih IV (Sayfa Sayısı)
Türk Milletinin Yeni Bir Devlet Kurması	30	55
İstiklal Harbi	3	78
Lozandan Cumhuriyetin Resmen İlanına Kadar	4	8
Cumhuriyetin İlanı	1	11
Halifeliğin Kaldırılması	1	7
Cumhuriyet Devrinde Siyasi Cereyanlar	14	40
Dinde ve Hukukta İnkılâplar ve Düzeltmeler	14	38
Maarif ve Terbiyede İnkılâp ve Islah Cereyanları	14	29
İktisadî, Malî, İnkılâp ve Islah Cereyanları	24	48
Sıhhat, İçtimaî Muavenet İşlerinde Yeni Çığırlar	8	12
Türk Ordusu ve Millî Müdafaa	5	5
Toplam	118	331

Tablodan da görüldüğü gibi, *Tarih III* kitabında ana metin 320 sayfa, eklerle birlikte 361 sayfadır. İlk 168 sayfa Osmanlı İmparatorluğunun kuruluş, gelişme, inhitat ve parçalanmasına ayrılmıştır. Ortaokul III. sınıfta Türkiye Cumhuriyeti Tarihine ayrılan sayfa 118'dir. Lise IV kitabında ana metin 335 sayfa, eklerle birlikte 374 sayfadır. Lise IV kitabında Türkiye Cumhuriyeti Tarihine ayrılan sayfa 331'dir. Aslında konuyu sayfa sayısına indirgemek doğru değildir. Biri 14 yaşındaki bir öğrenciye, diğeri 17 yaşındaki öğrenciye yöneliktir. Konuların sunumu arasında yaş psikolojisine bağlı olarak bir nitelik farkı olmalıdır. 1930'lu yıllardaki ortaokul III ve lise IV kitaplarının öğrencilerin mantık ve psikolojisine uygun yazılmaya yönelik bir çabanın da olduğu inkar edilemez bir gerçektir. Akşin'in (2001) de belirttiği gibi Fransa'da lise sonda okutulan Çağdaş Dünya kitabı 607 sayfadır. Amerikan ders kitapları 800-900 sayfa olabilmektedir. 1970'lerden sonra 8. sınıflara da Sosyal Bilgiler dersi konmuş, iki ünite olarak yukarıdaki konular programda kısaltılmıştır. Daha sonra bu iki ünite de "Osmanlı İmparatorluğu'nun Yıkılışı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu" adı altında bir ünite olarak 1982'ye kadar okutulmuştur. Günümüzde okutulan 8. sınıf devlet kitabı 214 sayfa, lise 3 İnkılâp Tarihi devlet kitabı ise 262 sayfadır.

Her sınıf için konu alan içeriğinin çekirdek bilgisi belirlenmelidir. Sorun şöyle ifade edilebilir. "4. sınıftan 11. sınıfa kadar İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülükle ilgili olarak öğrencilerin çekirdek bilgisi ne olmalıdır? Bu bilgi ile nasıl karşılaştırılmalıdır?"

Öğrenciler, temelde tarih derslerinde üç tür kavram ile karşılaşır. Birincisi, tarih biliminin metodolojisine özgü kavramlardır. Bunlar kanıt, neden-sonuç, benzerlik-

farklılık, süreklilik-değişimdir. Toplumları anlamayı kolaylaştıran güç, inanç, iletişim, çatışma gibi temalar da bu kategoride değerlendirilebilir. İkincisi zamana ve mekana ilişkin eşsiz tarih kavramlarıdır(Örn. Kurtuluş Savaşı, Tekalif-i Milliye, Kuva-yi Milliye gibi.) Üçüncüsü gündelik yaşamda kullanılan kavramlarıdır. Bunlar miras, moda, kale, meclis, kriz. gibi terimlerdir. Dikkat edilirse özellikle ilk iki tür yapısal kavramın öğretiminde sorun yaşamaktayız. Bunlarla ilgili olarak örnek kavram ağları, kavram haritaları, tablo ve şemalar programa konulmalıdır. Benzer kavram haritalarını öğretmen, öğrencilerine hazırlatarak, onların kavram yanılgılarını da saptayabilir.

3. Müfredat Programının Yoğunluğu ve Ders Süresine Yönelik Şikâyetler

İllerden gelen raporlarda yer alan önemli konulardan biri de dersin süresi ile ilgilidir. Örneğin Erzincan, İstanbul, Muğla, Kahramanmaraş, Aydın, Kilis, Karabük, Muğla, Amasya illeri dersin müfredat programının yoğun olduğunu ve ders saatinin artırılmasını istemektedir. Kastamonu ve Balıkesir özellikle ders süresinin 2 saatten 4 saate çıkarılmasını istemektedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından beri tarih öğretmenleri tarih dersinin süresinin azlığından şikayet etmektedir. 1927 tarih programında bu şikâyet ve gerekçeleri çok doğru bir şekilde analiz edilmiştir. Öğretmenlerimiz ders kitabındaki bütün bilgileri öğrencilere öğretmeyi ve ondan istemeyi görev bilmektedir. Gerçekte öğretmen, öğrenciyi kişisel ve serbest çalışmaya teşvik etmeli ve bütün bilgileri ders saatine sıkıştırmaya çalışmamalıdır.

1938'den sonra Lise III Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Programı, Lise I ve II de onbeş günde bir saat olmak üzere okutulmuştur. Bu uygulama 1956, 1958, 1960, 1970 programlarında devam ettirilmiştir. 1974 ve 1976 programlarında Lise I ve Lise II de okutulması uygulamasına son verilmiştir. 1983 programında Lise IX ve X'a bir saat, Lise XI'e T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi iki saat olarak konmuştur.

8. sınıf Vatandaşlık ve İnsan Hakları dersi ile İnkılâp Tarihi dersini sosyal bilgiler öğretmenleri vermektedir. Genelde öğretmenler, benzer içeriklere sahip olduğu için bu derslerin birleştirilmesini talep etmektedir. Böylece tek bir derste vatandaşlık bilgisi konuları ile Atatürkçülük konularının ilişkilendirilmesini daha iyi yapabileceklerini ifade etmektedir. Nitekim bu birleştirme ile 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi 3 saate çıkmış oluyor.

4. Kronolojik mi yoksa tematik bir program mı yapılmalıdır?

Bu taslak programda özellikle geçmişten günümüze kronolojik bir tasarım yapılmaya çalışıldı. Muğla, Nevşehir, Afyon, Kırıkkale, Bursa, Gaziantep, Niğde, Bartın, Mardin, Bayburt, Kahramanmaraş, Mardin, Uşak, Bingöl gibi il komisyonları, programın kronolojik sırayı izlemesinin eğitim ve öğretim faaliyetlerini olumlu yönde etkileyeceği görüşündedir. Yalnız üç il (Kastamonu, Trabzon ve Ardahan) toplumsal alanda, siyasal alanda inkılâplar yaklaşımına devam edilmesini istemektedir.

Mevcut program incelendiğinde özellikle inkılâpların alanlarına göre işlendiği görülmektedir. Bu tür bir programla karşılaşan öğrenci çoğu kez hangi olayın önce hangisinin sonra olduğunu fark edememektedir. Yani kronolojik düşünme becerisini edinememekte, sebep-sonuç ilişkilerini kuramamaktadır.

Kaldı ki örneğin eğitim alanında yapılan inkılâplar konusunda yapılan bütün işler bu başlık altında toplandığından bir iki derste işlenememektedir. Ama konu mümkün

oldukça kronolojik olarak işlenirse, bir konu üzerinde derinleşebiliriz. Örneğin 3 Mart 1924 Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve kazanımları işlendikten sonra 1925, 1926 yıllarının siyasi olaylarını işledikten sonra 1928 Harf İnkılâbını işlemek öğrencinin olaylar zinciri kurmasını kolaylaştırır. Böylece eğitim alanındaki inkılâp ile öğrenciyi bir kez karşılaştırmamış oluruz. Ünite sonunda da bu inkılâpların yapıldığı alanlarla ilgili çalışma yaprakları hazırlanabilir. Böylece öğrencinin inkılâpların hangi alanlarda yapıldığını da keşfetmesini sağlamış oluruz. Bu şekilde öğrenciler, Atatürk'ün projesindeki inceliği ve zamanlama uygunluğunu da fark edebilirler.

Tarih eğitiminde seçmeli tematik projeler olmalıdır. Yani öğrencilere, bir tarihsel sorunu eski zamanlardan günümüze gelişimini derinlemesine inceleme fırsatı verilmelidir. Bu yüzden özellikle tarih programındaki son üniteler seçmeli temalar içermelidir. Fakat tarihsel temaların sınırlılıkları da göz önüne alınmalıdır. Çünkü bu yaklaşımda tarihsel tema uzun dönemli inceleme yapılırken, içinde bulunduğu tarihsel şartlardan koparılmış olur.

5. Ders Kitabı İle İlgili Sorunlar

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ile ilgili sorunların hepsini programa yüklemek doğru değildir. Ders kitaplarında hem içerikten hem de görsel tasarımdan kaynaklanan sorunlar vardır. Sadece ders kitabının kaynakçası bile bize güncel bilimsel çalışmaların kitaplara yansıtılmadığı ile ilgili fikir vermektedir. Nitekim illerden gelen bazı raporlar da ders kitabı ile ilgili önerilerini sıralamaktadır. Örneğin Çankırı ili komisyonu "ders kitabı sıkıcı olmaktan kurtarılmalıdır" cümlesinin altını çizmektedir.

Mevcut sistemde kitap inceleme komisyonları programın içerdiği hedef ve ilgili davranışların ifade olarak kitapta olup olmadığına bakmaktadır. İstenilen hedef ve davranışlara sadece bir metin ile değil, bir fotoğraf, bir şiir, bir şarkı ya da doküman ile de ulaşılabileceği göz önüne alınmalıdır.

Afet İnan ortaokullarda okutulmak üzere 1932'de kabul edilen *Vatandaş için Medeni Bilgiler* adlı kitap için şöyle diyor;

"Bu kitabın didaktik yani öğretim usulüne uygun bir düzenleme içinde olması ve üslubunun sadeleştirilmesi lazımdı. Zamanımı tamamen tarihi konulara ve Cenevre'de üniversite öğrenimine verdiğim için bu işi sonuçlandıramadım." [1].

İnkılâp Tarih kitapları da Vatandaş İçin Medeni Bilgiler kitabı gibi benzer didaktik sorunları taşımaktadır. Kısa sürede yoğun çalışma ve öğretmenlerden gelen geribildirimler sonucunda zaman içinde düzeltmelere gidilmemesi sorunların yığılmasına yol açmaktadır.

Ders kitabı yazımında yazarlar tarafından yeni yazım teknikleri kullanılmalıdır. Kitap yazarı, temel anlatısını kısa tutarak, birincil ve ikincil kaynakları kitaba eklemeli, öğrencilerin bunları okuyarak, farklı yorumları değerlendirmelerini ve bir sentez yapmalarını sağlamalıdır. Bazen bir istatistik verinin, bir grafiğin, bir tablonun, bir resmin onlarca sayfadan daha önemli olduğu unutulmamalıdır.

Ders kitabının görsel tasarımında da daha yaratıcı tasarımlara gidilmelidir. Bu yaş

---

1. Arı İnan, *Prof. Dr. Afet İnan*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2005, s.104.

düzeyi öğrencilerin bulmaca çözmeye meraklı olduğu görülmektedir. Bu yüzden ünite sonlarında bulmacalar yer alabilir. Öğretmen, dersin bir saatinde kitaplar açık olarak bulmaca çözdürerek dersi işleyebilmelidir.

6. Okuma Parçaları Meselesi

Çağdaş ülkelerde ünite sonlarındaki okuma parçalarının tarih programları ile edebiyat konularının entegrasyonunun sağlanması için konduğunu görmekteyiz. Bu okuma parçalarında işlenen ünitelerle ilişkili o döneme ait okuma parçaları yer almakta ve bu konuda öğrencilerin edebi bir zevk alabileceği metinler tercih edilmektedir. Örneğin, Sümerler konusunda Gılgamış Destanı, 1863'de Gettsburg Savaşı'ndan sonra Lincoln'un Gettysburg Söylevi gibi. İnkılâp Tarihinde de benzer bir yaklaşım sergilenmelidir.

C. 2005 Yılı 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Taslak Programının Analizi

Bu ders ilk bakışta bir tarih dersi gibi görünse de içerdiği kazanımlar bakımından aynı sosyal bilgiler gibi Vatandaşlık ve İnsan Hakları, Millî Güvenlik v.b. konuları içerdiği görülmektedir. Üstelik bu ders sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından okutulmaktadır. Bu ders, 8. sınıf düzeyinde sosyal bilgilerin bir devamı konumundadır. Kaldı ki yeni düzenleme ile Vatandaşlık ve İnsan Hakları konuları bir ara disiplin olarak 1. sınıftan 8. sınıfa dağıtılmış, bu ders programının kazanımları arasında da ilgili kazanımlara yer verilmiştir.

Bu çerçevede 1981'de kabul edilen programın genel amaçları öncelikle ele alınmıştır. 1981'de bu ders için genel olarak 12 genel amaç belirlenmiştir. Taslak program ise 14 genel amaç içermektedir.

Bazı il komisyonları taslak programdaki değişiklikleri sadece 1945 sonrası konuların eklenmesine indirgemekle birlikte, program dikkatli incelenirse, önemli bazı değişikliklerin olduğu görülecektir. Hedef ve davranış yerine kazanım yazılmış, gerekli görüldüğünde Açıklamalar kısmında kazanımlar sınırlandırılmıştır. Ders kitabına dayalı ders işleyişi yerine etkinliğe dayalı ders işleyişi önerilmektedir. Aşağıdaki tabloda taslak programın üniteleri ve kazanımları gösterilmektedir.

TABLO 2

	Üniteler	Kazanım Sayısı
1	Bir Kahraman Doğuyor	6
2	Millî Uyanış: Yurdumuzun İşgaline Tepkiler	7
3	"Ya İstiklal Ya Ölüm"	7
4	Çağdaş Türkiye Yolunda Atılan Adımlar	22
5	Atatürkçülük	16
6	Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası ve Atatürk'ün Ölümü	6
7	Atatürk'ten Sonra Türkiye	11
	Toplam	75

Görüldüğü gibi Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatı birinci ünite olarak alınmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan 1918'e kadar geçen süreç 7. sınıf Sosyal Bilgiler programında ele alınmıştır. Bu yaklaşım genelde il komisyonları tarafından uygun bulunmuştur. Olaylar kronolojik sırada verilmeye çalışılmıştır. Siyasî tarih olayları, kültür tarihi ile dengelenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin dokümanları kendilerinin inceleyerek, içerik analizi yapabilmelerini öngören kazanımlar yazılmaya çalışılmıştır. Bu program ile 1945 sonrası dünya ve ülkemiz siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik olayları ana hatlarıyla konulmaktadır.

Sonuç

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretimi konusunda zengin bir literatür vardır. Araştırmacılar, benzer bulgulara ulaşmış ve somut önerilere işaret etmektedir. Taslak program hazırlanırken bu çalışmalar göz önüne alınmıştır. Görüldüğü gibi taslak program geniş katılımlı bir sürecin sonunda geliştirilmiştir. Her taslak program gibi bu program da düzeltmelere ve geliştirmeye açıktır.

Öneriler

Lise 3 programı da benzer bir süreçten geçerek geliştirilmelidir. Reşat Kaynar ve Necdet Sakaoğlu'nun 1993'de İstanbul, İzmit ve Edirne konferanslarında lise öğrencilerinin sorduğu soruları topladıkları çalışma özellikle lise düzeyinde öğrencilerin neyi merak ettiğini göstermesi açısından önemlidir. Bu türden çalışmalar bugün de yapılarak bu merak ve ilgiye yönelik programlar hazırlanmalıdır. Öğretmenlerimize taslak program, oluşturmacı değerlendirme anlayışı, ders kitabı kullanım teknikleri ile ilgili hizmet içi seminerler verilmelidir.

KAYNAKLAR

Akdin, İdris ve diğerleri, *T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük İlköğretim* 8, Devlet Kitapları, İstanbul, 2005.

Akşin, Sina, "Okullarda Okutulan Tarih Kitapları Nasıl Olmalı", *7. Antalya Semineri Bildirileri,* TED Ankara Koleji Vakfı Yay., Ankara, 2001.

Anonim, *Ortaöğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Öğretimi ve Sorunları,* Türk Eğitim Derneği Yay., Ankara, 1992.

Arı, İnan, *Prof. Dr. Afet İnan,* Remzi Kitabevi , İstanbul, 2005.

Erpulat, Didem, "Tarih Eğitiminin İyileştirilmesi Çalışmaları", *Tarih Eğitimine Eleştirel Yaklaşımlar,* Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yay, İstanbul, 2003, s.123-136.

Ersanlı Behar, Büşra, *İktidar ve Tarih: Türkiye'de "Resmi Tarih" Tezinin Oluşumu (1929-1937),* Afa Yay., İstanbul, 1992.

Kaynar, Reşat ve Necdet SAKAOĞLU, *Atatürk Düşüncesi (Sorular ve Konferanslar),* Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1999.

Koçak, Kemal, *Cumhuriyetten Günümüze Tarih Anlayışı ve Ortaöğretim Kurumlarında Tarih Öğretimi (1923-1992).* Yayımlamamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1998.

Köstüklü, Nuri, *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi.* 3. Bs., Günay Ofset, Konya, 2003.

----------, "İlk ve Orta Öğretimde Tarih Öğretimi Problemler ve Öneriler" *Erdem,* yıl:2004, sayı:41, s. 1-27.

Öztürk, Cemil, "Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi" *İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri* Haz: Prof. Dr. Mehmet Saray - Hüseyin Tosun, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara, 2005.

Paksoy, Abdülkadir, "Gençlerimizin Devrim Tarihi Konularındaki Bilgileri: 10 üzerinden 4!" *Öğretmen Dünyası,* Yıl: 24, sayı:282, 2003, s. 34-35.

Safran, Mustafa, "Eğitim Bilimi Açısından Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretimi" *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihinde Yöntem Arayışları,* Hacettepe Üniversitesi AİİT Enstitüsü Yay., Ankara, 2004.

Şenünver, Günay ve diğerleri, *T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Lise 3,* Devlet Kitapları, İstanbul, 2005.

Tunçay, Mete, "Sıfırcı Eğitimin Ders Kitapları: Düşmanlarını Tanı". *Radikal,* 18 Ekim 2004.

TTTC, *Tarih IV Türkiye Cumhuriyeti,* Devlet Matbaası, İstanbul, 1931.

TTTC, *Orta Mektep için Tarih III,* Devlet Matbaası, İstanbul, 1937.